

Quickscan flora en fauna

De Hoogt te Dongen

Onderzoek naar beschermde natuurwaarden

projectnr. 249280
revisie 00
31 mei 2012

Opdrachtgever

Vieya
T.a.v. de heer N. Marijnissen
Min. Goselinglaan 8
5103 BJ DONGEN

datum vrijgave

31 mei 2012

beschrijving revisie -

CONCEPT

goedkeuring

drs. ing. M.L. Braad

vrijgave

A.L.M. Steegh

Colofon

Projectgroep bestaande uit:

E.H. (Elles) van Drunen BSc
Ir. L.J.G. (Luc) Koks
drs. ing. M.L.. (Michel) Braad

Fotografie:

E.H. (Elles) van Drunen

Datum van uitgave:

31 mei 2012

Contactadres:

Beneluxweg 7
4904 SJ Oosterhout
Postbus 40
4900 AA Oosterhout

Copyright © 2012

Ingenieursbureau Oranjewoud

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

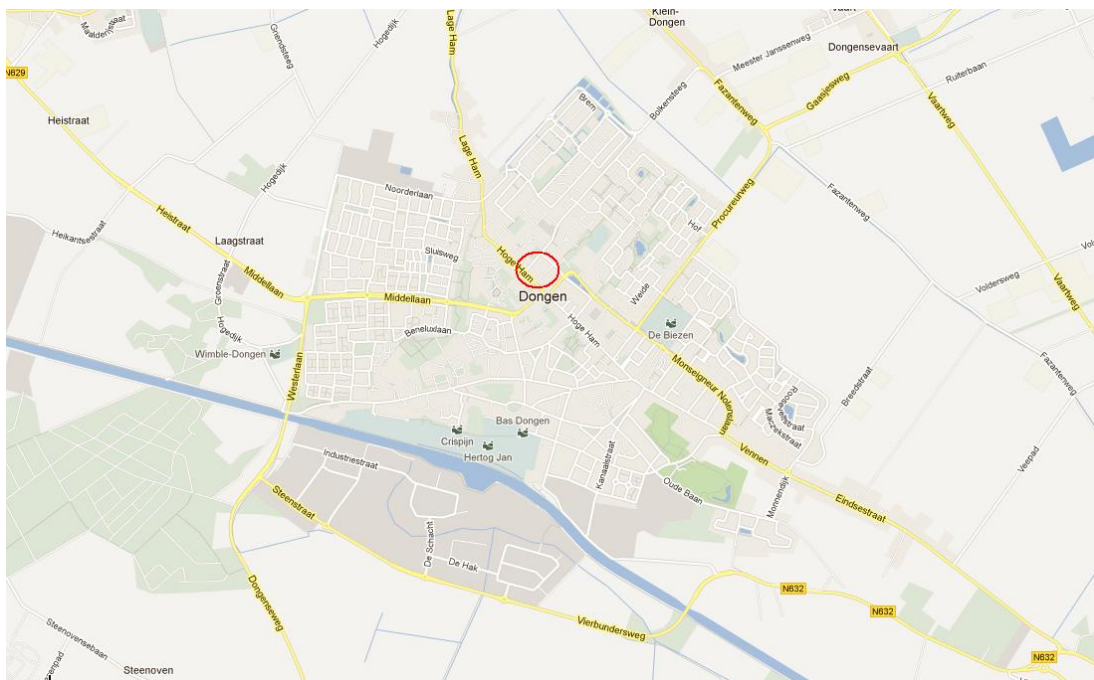
	blz.
1	Inleiding 2
1.1	Aanleiding 2
1.2	Wettelijk kader 2
1.3	Doel onderzoek..... 2
1.4	Werkwijze..... 3
1.5	Leeswijzer 4
2	Gebiedsbeschrijving 5
2.1	Huidige situatie..... 5
2.2	Bureaustudie natuurwaarden 5
2.3	Terreinbezoek..... 6
2.4	Waargenomen en te verwachten beschermde soorten..... 9
3	Toetsing effecten planontwikkeling 11
3.1	Beschrijving inrichtingsmaatregelen 11
3.2	Effecten op beschermde soorten..... 11
3.2.1	<i>Vogels..... 11</i>
3.2.2	<i>Amfibieën en reptielen..... 12</i>
3.2.3	<i>Vissen 12</i>
3.2.4	<i>Planten 12</i>
3.2.5	<i>Overige beschermde soorten..... 12</i>
3.3	Beschermde gebieden..... 13
4	Conclusies en aanbevelingen 14
4.1	Conclusie 14
4.2	Zorgplicht 14
4.3	Tot slot 15
5	Literatuur 16
	Bijlage 1: Wettelijk kader 1

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Woningcorporatie Vieya is voornemens in de kom Dongen nieuwe woningen te realiseren. De voorgenomen ontwikkeling is een herbestemming van een kantoor- en industriegebied. Ter realisatie hiervan zullen bestaande panden worden geamoveerd. Daarnaast zullen er enkele bomen en struiken worden verwijderd.

Omdat het vigerende bestemmingsplan niet voorziet in de beoogde ontwikkeling, moet deze worden herzien. In het kader van het op te stellen bestemmingsplan dient een aantal gebiedsonderzoeken te worden uitgevoerd, waaronder een natuurtoets. De ligging van het projectgebied is weergegeven in figuur 1-1.

Figuur 1-1: Globale ligging van het plangebied (rood omcirkeld) (bron: Google maps).

1.2 Wettelijk kader

Vanuit de huidige natuurwetgeving is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van de in het projectgebied mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden, met als doel dat aan deze waarden zo min mogelijk schade wordt toegebracht. Indien schade aan beschermde soorten niet is te voorkomen, is mogelijk een ontheffing ex. art. 75 van de Flora- en Faunawet noodzakelijk. Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingsbesluit van kracht. Met dit besluit is geregeld dat voor algemeen voorkomende soorten een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen en geen ontheffing meer aangevraagd hoeft te worden. Wel blijft de algemene zorgplicht van kracht (zie Bijlage 1 voor Wettelijk Kader).

1.3 Doel onderzoek

Het doel van voorliggende toetsing is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling met de Flora- en faunawet en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.4 Werkwijze

Het onderzoek naar natuurwaarden is gericht op inhoudelijke beantwoording van de volgende vragen:

1. Welke (strikt) beschermde soorten komen in het projectgebied voor? Welke beschermingsstatus hebben deze soorten?
2. Welke invloed hebben de voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen op deze (strikt) beschermde soorten?
3. Als het duurzaam voortbestaan van strikt beschermde soorten in gevaar komt, op welke wijze kan dit verzacht worden (mitigerende maatregelen)?
4. Is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk?
5. Vindt er aantasting plaats van natuurwaarden (wezenlijke waarden en kenmerken) door de voorgenomen ontwikkeling op de EHS? Zo ja, dan wordt het afwegingskader EHS (nee, tenzij-principe) doorlopen om te bepalen of mitigatie en compensatie aan de orde is.
6. Welke vervolgstappen moeten worden ondernomen? Is aanvullend onderzoek noodzakelijk?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen:

Stap 1. Bureaustudie

De aanwezigheid van (strikt) beschermde dier- en plantensoorten op basis van bestaande gegevens is gecheckt. Hierbij zijn onder meer telmee.nl, waarneming.nl en (provinciale) verspreidingsatlassen geraadpleegd.

Stap 2. Terreinbezoek

Na het bureauonderzoek is een terreinbezoek het plangebied en de omgeving gebracht. Hierbij is, op basis van de gegevens van de bureaustudie beoordeeld voor welke soorten het projectgebied daadwerkelijk een geschikt habitat vormt en daarmee welke soorten er daadwerkelijk voor kunnen komen. Daarnaast wordt beoordeeld in hoeverre de geplande werkzaamheden een negatief effect kunnen hebben op aanwezige natuurwaarden en (strikt) beschermde soorten.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de (mogelijke) effecten (vernietiging, verstoring, versnippering) op de verwachte beschermde soorten en de EHS beschreven. Voor de verwachte negatieve effecten op de beschermde soorten worden mitigerende maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van de beschikbare gegevens, de bevindingen uit het terreinbezoek en de effectbeoordeling zijn gemotiveerde conclusies getrokken omtrent de haalbaarheid, eventueel onder voorwaarden, van de werkzaamheden in het projectgebied en de noodzaak van een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet. Daarbij is aangegeven in welke periode de werkzaamheden uitgevoerd dienen te worden om (beschermde) natuurwaarden te ontzien. Daarnaast zijn aanbevelingen gedaan voor tijdens de uitvoering en hoe om te gaan met de algemene zorgplicht voor beschermde soorten in het projectgebied.

Stap 5. Afwegingskader EHS

Op basis van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling is bepaald of sprake is van een aantasting van het beschermde EHS-gebied.

Stap 6. Vervolgtraject

Naar aanleiding van de stappen 1 t/m 5 is aangegeven welke vervolgstappen genomen moeten worden. Aangegeven is welk aanvullend onderzoek, indien noodzakelijk, uitgevoerd moet worden en voor welke soorten een ontheffingsaanvraag noodzakelijk is.

1.5 Leeswijzer

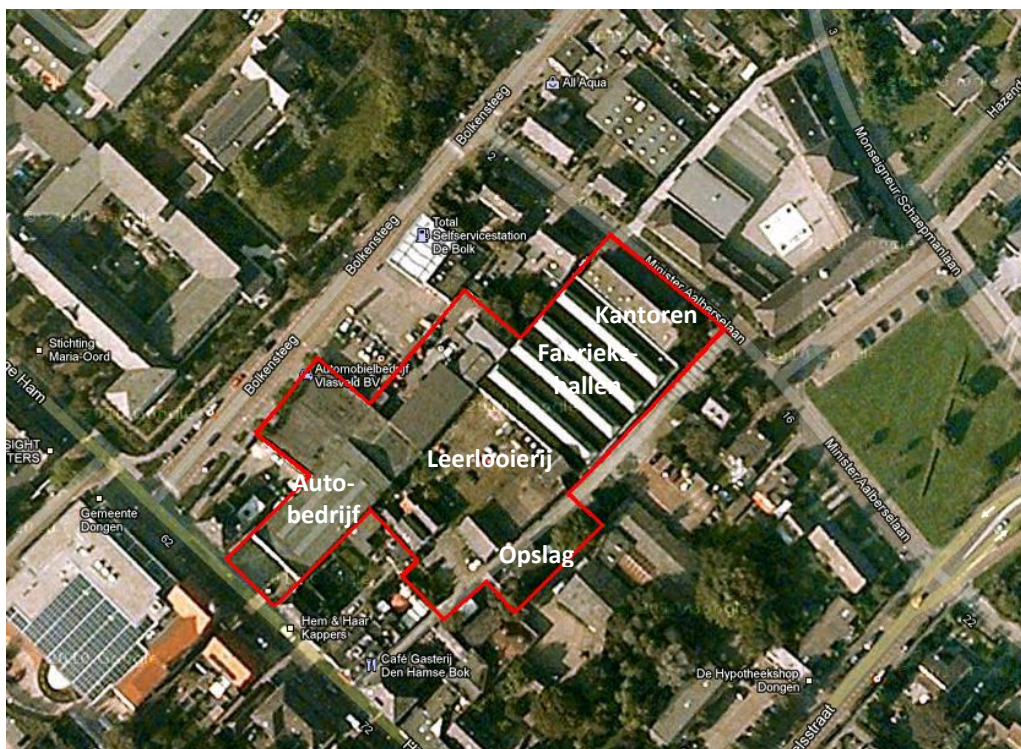
In hoofdstuk 2 worden de resultaten beschreven van de uitgevoerde natuurtoets. Hier komen de bureaustudie en het terreinbezoek aan de orde. Hoofdstuk 3 beschrijft de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling en de effecten op de voorkomende en de te verwachten soorten en natuurwaarden. Hoofdstuk 4 bevat tenslotte de conclusies en aanbevelingen van het voorliggende onderzoek.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Huidige situatie

Het projectgebied is gelegen in de kern van Dongen, Noord-Brabant. Het gebied wordt aan de noordoostzijde begrensd door de Minister Aalberselaan. Aan de noordwestzijde grenst het plangebied de Bolkensesteeg. Aan de zuidwestzijde grenst het plangebied de Hoge Ham (zie figuur 2-1).

Binnen het plangebied zullen meerdere gebouwen worden geamoveerd. Het betreft een voormalige leerlooierij ten midden van het plangebied met ten noorden daarvan fabriekshallen die recenter gebruikt zijn als overdekte ijsbaan. Het meest noordelijke gebouw binnen het plangebied heeft tot 2011 als kantoorruimte gediend. Zuidoostelijk gelegen binnen het plangebied zijn nog twee oude gebouwen die tijdens het terreinbezoek als opslagruimte gebruikt werden door een lokale horecaondernemer. De gebouwen in het westen van het plangebied werden tijdens het terreinbezoek gebruikt als autobedrijf (verkoop).

Figuur 2-1: Plangebied (rood omlijnd) in oksel van de kruising van Minister Aalberselaan en Bolkensesteeg (bron: google.maps).

2.2 Bureaustudie natuurwaarden

Gebiedsbescherming

Er is nagegaan of het projectgebied zich in, of in directe omgeving van beschermd natuurgebied bevindt. Hiervoor is gebruik gemaakt van landelijke gebiedsaanwijzing (Alterra, 2012) en het provinciaal natuurbeheerplan (Provincie Noord-Brabant, 2011).

Resultaten

Het projectgebied heeft geen beschermde status in het kader van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de Natuurbeschermingswet 1998 en maakt geen onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur.

Verspreidingsgegevens

Methode

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het projectgebied voorkomen, is de landelijke databank voor natuurwaarnemingen geraadpleegd. Hiervoor zijn de invoerportalen telmee.nl en waarneming.nl gebruikt. Via deze portalen worden door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten zijn verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992 en Mostert & Willemsen, 2008), libellen (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002), dagvlinders (Bos *et al.*, 2006), reptielen en amfibieën (www.RAVON.nl) en insecten (www.Naturalis.nl\EIS).

Voor de kilometerhokken in directe omgeving van het plangebied is nagegaan of er in de afgelopen vijf jaar soorten zijn waargenomen die zijn beschermd onder de flora- en faunawet, of vogels waarvan de nesten beschermd zijn. Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het projectgebied bevinden. Het projectgebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het projectgebied of de omgeving kunnen voorkomen. De resultaten zijn opgenomen in Tabel 2.1 (zie § 2.4).

Resultaten

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in de omgeving van het projectgebied voornamelijk algemene soorten voor van de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, vlinders/libellen en vogels. Er zijn in de afgelopen vijf jaar ook strikt beschermde diersoorten in de omgeving van het plangebied waargenomen. Het betreft ondermeer vleermuizen (gewone dwergvleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis), reptielen en amfibieën (levendbarende hagedis, alpenwatersalamander en vinpootsalamander) en vissen (bermpje en kleine modderkruiper). Ook zijn vogels waargenomen waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Het betreft ondermeer de soorten buizerd, gierzwaluw, huismus en kerkuil.

2.3 Terreinbezoek

Het projectterrein is bezocht op 10 mei 2012 door een deskundige ecooloog van Oranjewoud. Hiervoor is het plangebied, zoals aangegeven in figuur 2-1, aangehouden. Het projectgebied omvatte met name het biotoop gebouwen. Deze gebouwen zijn onder begeleiding van de huidige gebouwbeheerder ook van binnen geïnspecteerd. Rondom de gebouwen bevonden zich de biotopen grasland, struikgewas en bomen.

Grasland, struikgewas en bomen

Langs de kantoorgebouwen aan de Minister Aalberselaan bevond zich in het plangebied een strook vrij strak onderhouden strook tuingroen (o.a. dwergmispel, laurier, conifeer) en een Oostenrijkse den (zie figuur 2-2, links). Aan de noordrand van het autobedrijf bevond zich ook een strook tuingroen en grasruigte met ondermeer Engels raaigras, brandnetel en paardenbloem.

Figuur 2-2; foto's biotoop grasland, struikgewas en bomen

De vegetatie binnen het plangebied is floristisch gezien weinig interessant. In de bomen op het plangebied zijn geen nesten aangetroffen van jaarrond beschermde broedvogels of eekhoorns, noch werden er holen in de bomen aangetroffen welke nestplaats kunnen bieden aan vleermuizen. Er zijn ook geen jaarrond beschermde nesten van broedvogels (zoals buizerds) aangetroffen in de aanwezige vegetatie). Wel kan de vegetatie dienen ter beschutting of als foerageergebied. Zo kunnen de struiken worden gebruikt door algemeen voorkomende kleine zoogdieren zoals muizen (dwergmuis, huisspitsmuis, gewone bosmuis of rosse woelmuis), egels en konijnen. Deze soorten zijn tijdens terreinbezoek niet waargenomen, noch zijn er uitwerpselen gevonden of holen aangetroffen. Ook kunnen de struiken worden gebruikt als broedgebied voor vogels. Er zijn geen beschermde nesten aangetroffen tijdens het terreinbezoek.

Gebouwen

Op het plangebied bevonden zich meerdere gebouwen, in verschillende staat van verval. Zo was de voormalige leerlooierij al enige jaren buiten bedrijf. Het gebouw was ten dele overgroeid met klimop, en veel van de ruiten waren kapot (zie foto's figuur 2-3). Ook was het houtwerk, met name in de zolder, in verval geraakt. Hierdoor waren de ruimten goed toegankelijk voor dieren. Er werden tientallen stadsduiven aangetroffen op de zolder van dit gebouw. Het gebouw werd gebruikt als slaappleats en incidenteel als nestgelegenheid (zie foto's figuur 2-4). Deze vogelsoort is niet beschermd, maar er dient wel rekening te worden gehouden met de algemeen geldende zorgplicht (zie § 4.2). Dit houdt ondermeer in dat nesten en afhankelijke jongen van deze soort niet mogen worden verstoord.

Het dak van de leerlooierij bood voldoende toegangsmogelijkheden voor gebouwbewonende vleermuizen (gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en tweekleurige dwergvleermuis). Overhangende dakpannen en een deels vervallen daklijst (zie foto's figuur 2-3) boden toegang tot de zolders en spouwmuren waar deze dieren kunnen schuilen.

De ruimte tussen de dakpannen van de voormalige leerlooierij werd als geschikt geacht als nestlocatie voor huismussen en gierzwaluwen. Ook het gebouw in het zuidoosten van het plangebied leek hiervoor geschikt. Er zijn gierzwaluwen gehoord tijdens het terreinbezoek. Huismussen of gierzwaluwen zouden gebruik kunnen maken van de bebouwing in het plangebied als nestlocatie. De jaarrond beschermde broedvogels steenuil en kerkuil zouden via de grotere openingen de zolders kunnen bereiken om daar te broeden. Hier zijn geen nesten of andere sporen (zoals braakballen) van uilen aangetroffen. Daarom kan het voorkomen van nesten van steenuil of kerkuil binnen het plangebied worden uitgesloten. Wel kunnen nesten van gierzwaluwen of huismussen op basis van het aangetroffen biotoop worden verwacht.

Figuur 2-3; foto's biotoop gebouwen - buitenzijde voormalige leerlooierij.

Figuur 2-4; foto's biotoop gebouwen - zolder van leerlooierij.

Figuur 2-5; foto's biotoop gebouwen - gebouw ten zuidoosten van de voormalige leerlooierij.

Aan de zuidoostzijde van de voormalige leerlooierij stond een gebouw in iets verdere staat van verval (zie figuur 2-5). Een deel hiervan was reeds ingestort. Ook dit gebouw was door verscheidene openingen zeer toegankelijk voor vogels, vlermuizen of overige zoogdieren. In het gebouw werden geen nesten of braakballen aangetroffen van vogels. Wel werd het biotoop geschikt geacht als nestplaats van gebouwbewonende vlermuizen.

De overige gebouwen (voormalige fabriekshallen, kantoorgebouwen en autobedrijf) binnen het plangebied ongeschikt geacht als verblijfplaats voor vogels en vlermuizen. Deze nieuwere gebouwen hadden geen zichtbare openingen langs de dakranden. De voormalige fabriekshallen boden daarnaast zeer weinig beschutting voor dieren. Het autobedrijf was nog in gebruik, wat dieren zal verstoren.

2.4 Waargenomen en te verwachten beschermde soorten

Op basis van de gegevens van de bureaustudie en het terreinbezoek is een inschatting gemaakt van de verwachte beschermde soorten en de soorten die daadwerkelijk zijn waargenomen tijdens het terreinbezoek. Deze soorten en het beschermingsregime zijn opgenomen in Tabel 2-1.

Soort		Beschermingsstatus		
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Flora- en faunawet	Habitatrichtlijn Bijlage II/IV	Rode lijst (nov2002)
Zoogdieren				
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	X3	Bijlage IV, HR	
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	X3	Bijlage IV, HR	
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>	X3	Bijlage IV, HR	
Tweekleurige vleermuis	<i>Vespertilio murinus</i>	X3	Bijlage IV, HR	
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	X1		
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	X1		
Dwergmuis	<i>Microtus minutus</i>	X1		
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	X1		
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>	X1		
Rosse woelmuis	<i>Myodes glareolus</i>	X1		
Vogels				
Huiszus		XB1-4		gevoelig
Gierzwaluw		XB1-4		

Tabel 2-1: Beschermde soorten in het projectgebied (bron: literatuur + terreinbezoek).

Verklaring afkortingen in kolommen:

X = soort is beschermd krachtens de Flora- en faunawet HR = Habitatrichtlijn beschermingsregime AMvB art.75

1 = soort tabel 1

2 = soort tabel 2

3 = soort tabel 3

B1-4 = Broedvogels categorie 1-4

Uit de resultaten van de bureaustudie en de terreinbezoek blijkt dat in het projectgebied (strikt) beschermde soorten voor kunnen komen. Het gaat hier om soorten die algemeen voorkomen in Nederland (tabel 1 Flora- en faunawet) en strikt beschermde vleermuissoorten.

Algemene soorten

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingbesluit bij artikel 75 Flora- en faunawet van kracht. Voor de algemene soorten van Tabel 1, te weten: egel, konijn, dwergmuis, gewone bosmuis, huisspitsmuis en rosse woelmuis geldt sindsdien een vrijstelling voor artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, mits de zorgplicht in acht wordt genomen.

Strikt beschermde soorten

Voor strikt beschermde soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en Bijlage 1 AMvB art.75 Flora- en faunawet - Tabel 3: gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en tweekleurige vleermuis geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Voor deze soort is een ontheffing nodig indien verbodsbepalingen worden overtreden. Voor bovengenoemde soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing kan worden verleend indien deze wordt aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
- Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e).

Indien de werkzaamheden effect hebben op de bovengenoemde soorten uit Tabel 3 is een ontheffing nodig. De ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan vier criteria (zwarte toets):

1. In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
2. Is er een wettelijk belang?
3. Is er andere bevredigende oplossing/alternatief?
4. Komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding?

De criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle vier moet voldaan zijn). Voor het verontrusten en verlies van leefgebied van strikt beschermde soorten kan een aanvullend compensatieplan noodzakelijk zijn, waarin in detail mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgewerkt.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3 van de Flora- en faunawet; alle vogels zijn in Nederland beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden.

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten/nesten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

3 Toetsing effecten planontwikkeling

3.1 Beschrijving inrichtingsmaatregelen

De ruimtelijke ontwikkeling in het plangebied was ten tijde van deze toets nog niet specifiek gedefinieerd. Voor deze toetsing is ervan uitgegaan dat de genoemde gebouwen en de vegetatie daaromheen, binnen het plangebied, zullen worden verwijderd. De vrijgemaakte grond zal door woningcorporatie Vieya worden gebruikt voor de realisatie van nieuwe woningbouw.

3.2 Effecten op beschermde soorten

Uit de bureaustudie en het terreinbezoek blijkt dat in het projectgebied enkele beschermde en strikt beschermde soorten zijn te verwachten. Per aanwezige beschermde soortgroep worden hieronder de mogelijke consequenties en mitigerende maatregelen aangegeven.

3.2.1 Vogels

In het algemeen kan worden gesteld dat ingrepen in het projectgebied tijdens het broedseizoen (globaal 15 maart – eind juli) negatieve effecten hebben op de meeste vogelsoorten door vernietiging van broedplaatsen in bosplantsoen en grasland. Tevens treedt er dan verstoring van de reproductie op. Wettelijk gezien wordt daarom ook geen ontheffing verleend indien (broed)vogels worden verstoord. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Bepalend is of er een broedgeval is.

Effecten zijn er alleen als de werkzaamheden plaatsvinden in het broedseizoen en er broedgevallen in het projectgebied aanwezig zijn. Buiten het broedseizoen treedt wel enige verstoring op, maar dit resulteert alleen in het opvliegen van betreffende vogels. Indien bij langlopende projecten de werkzaamheden in de periode september - maart aanvangen is sprake van een permanente verstoring, voordat vogels tot broeden komen. Door deze verstoring zullen broedvogels het zoekgebied mijden als broedplaatsen.

Het is mogelijk dat in de Oostenrijkse den in het plangebied vogelsoorten (zoals de vink) broeden waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' (Min LNV, 2009) zijn deze soorten opgenomen onder categorie 5. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Het zijn vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders vestigen. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Er is hiervan geen sprake bij de voorgenomen ontwikkeling.

De daken van met name de voormalige leerlooierij en de gebouwen ten zuidoosten daarvan, worden geschikt geacht als nestplaats voor gierzwaluwen en huismussen. Nesten van deze soorten zijn jaarrond beschermd onder de Flora- en faunawet, onder beschermingscategorie 2. Indien nesten van gierzwaluwen of huismussen in het plangebied aanwezig zijn moet bij het slopen van de gebouwen voor vervangende nestgelegenheid worden gezorgd.

De gunstige staat van instandhouding van de in het projectgebied voorkomende of verwachte vogelsoorten zal mogelijk worden aangetast door de werkzaamheden. Nader soortgericht onderzoek naar gierzwaluwen en huismussen is hiervoor noodzakelijk.

3.2.1.1 Vleermuizen

Een deel van de gebouwen in het projectgebied (de voormalige leerlooierij en het gebouw ten zuidoosten hiervan) wordt geschikt geacht als verblijfplaats van vleermuizen. Het betreft de gebouwbewonende soorten gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en tweekleurige vleermuis. Aantasting van verblijfplaatsen van deze soorten is zonder positieve afwijzing van ontheffingaanvraag of het treffen van mitigerende maatregelen, in strijd met de Flora- en faunawet.

De gunstige staat van instandhouding van voorkomende en verwachte vleermuizen kan worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling. Nader soortgericht onderzoek is hiervoor noodzakelijk.

3.2.1.2 Overige zoogdieren

De voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling kan schade veroorzaken aan algemene muizen en spitsmuizen. Deze schade is maar moeilijk te voorkomen, omdat deze soorten bij onraad hun hol in vluchten en zich bij gunstige omstandigheden nagenoeg het hele jaar voortplanten. Ze leven echter geen van allen in kolonies. Door deze solitaire levenswijze, het betrekkelijk kleine oppervlak aan biotoop en de hoge reproductiesnelheid zal de schade zeer beperkt zijn. De gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten komt niet in het gedrang.

Effecten op kleine zoogdieren zoals muizen kunnen worden beperkt door gefaseerd te werk te gaan. Dit houdt in dat eerst de vegetatie wordt gekapt, gemaaid of verwijderd, alvorens in een later stadium met afgraven/verwijderen van de toplaag te beginnen. Het hierdoor eerst minder geschikt gemaakte leefgebied kan dan tijdig door de aanwezige zoogdieren worden verlaten. Ten aanzien van deze soorten geldt dat ze niet tijdens de winterslaap mogen worden verstoord door het verwijderen van vegetatie.

Grotere zoogdieren, zoals konijn en egel, hebben grote leefgebieden en zullen tijdens de werkzaamheden het projectgebied mijden. In de omgeving is geschikt leef- en rustgebied aanwezig voor deze soorten. Ook aanwezige mollen zullen het projectgebied mijden na aanvang van de werkzaamheden. Effecten op populatieniveau van deze soorten worden niet verwacht.

De gunstige staat van instandhouding van voorkomende en verwachte overige zoogdieren zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

3.2.2 Amfibieën en reptielen

Er zijn geen effecten te verwachten op beschermde amfibie- en reptielsoorten, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen niet geschikt zijn.

3.2.3 Vissen

Er zijn geen effecten te verwachten op beschermde vissoorten, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen niet geschikt zijn.

3.2.4 Planten

Er zijn geen effecten te verwachten op beschermde plantensoorten, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen niet geschikt zijn.

3.2.5 Overige beschermde soorten

Er zijn geen effecten te verwachten op andere beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen en andere ongewervelden, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen niet geschikt zijn (geen bloemrijke- en oevervegetaties).

3.3 Beschermde gebieden

Op ongeveer 250 meter ten westen van het plangebied zijn gebieden gelegen die deel uitmaken van de EHS (Ecologische Hoofdstructuur, zie Figuur 3-3). Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied bevindt zich op meer dan drie kilometer van het plangebied.

Omdat het projectgebied geen onderdeel uitmaakt van de EHS, is het beschermingsregime van de EHS niet van toepassing op het plangebied. Ook de beschermingsstatus van Natura 2000-gebieden is ook niet van toepassing op het plangebied. Er is ook geen sprake van indirect ruimtebeslag. Eventuele indirecte gevolgen van de voorgenomen ontwikkeling mogen geen aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden van de EHS of Natura 2000-gebied tot gevolg hebben. Gezien de ruime afstand tussen plangebied en de beschermde gebieden, worden deze effecten niet verwacht.

Figuur 3-3: Informatiekaart - Ecologische Hoofdstructuur - EHS (bron: provincie Noord-Brabant) met globale ligging van het projectgebied (rode cirkel).

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusie

Flora- en faunawet

Kort samengevat is het resultaat van de natuurtoets dat in het projectgebied mogelijk nesten van strikt beschermde dieren voorkomen. Het betreft de gierzwaluw, de huismus en vleermuizen. Deze kunnen de voorgenomen planontwikkeling De Hoogt wezenlijk beïnvloeden. Geadviseerd wordt om een vervolgonderzoek uit te voeren naar gierzwaluwen, huismussen en vleermuizen, om de effecten van aantasting of verstoring te kunnen inschatten. Nader onderzoek naar vleermuizen kan worden uitgevoerd in de periode april t/m oktober. Nader onderzoek naar de huismus en de gierzwaluw kan hiermee worden gecombineerd. Als functioneel leefgebied wordt aangetast of verstoord door de ingreep, wordt geadviseerd een mitigatieplan op te stellen en deze ter goedkeuring voor te leggen aan Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I, om er zeker van te zijn dat de juiste procedures worden gevolgd.

Wanneer geen huismussen, gierzwaluwen of vleermuizen worden aangetroffen, dan is een verzoek tot besluit van Dienst Regelingen (Ministerie van EL&I) in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk. De werkzaamheden kunnen dan zonder bezwaren vanuit de Flora- en faunawet doorgang vinden. Indien wel huismussen, gierzwaluwen of vleermuizen aanwezig zijn, dan dient een mitigatieplan te worden opgesteld. Voor deze soorten is een ontheffing voor onderhavig project niet mogelijk. Negatieve effecten vooraf worden voorkomen. De doorlooptijd van de goedkeuring van een dergelijk mitigatieplan door Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 3 tot 4 maanden (reguliere aanvraag). Een onderzoek met zwaarder beschermde soorten is circa drie jaar geldig. Indien de werkzaamheden niet binnen drie jaar hebben plaatsgevonden dan moet opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Door de werkzaamheden in het projectgebied zijn negatieve effecten op een aantal algemeen voorkomende beschermde soorten te verwachten. Door een zorgvuldige werkwijze en het nemen van mitigerende maatregelen (o.a. juiste periode van uitvoering) kan schade worden voorkomen en blijven negatieve effecten beperkt. Voor de effecten op de algemeen voorkomende beschermde soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor de algemene soorten geldt een vrijstelling, de zorgplicht blijft wel van kracht.

4.2 Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

Werken buiten kwetsbare periode

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien voorbereidende werkzaamheden, bijvoorbeeld bouwrijp maken, in die periode worden uitgevoerd, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Werken in kwetsbare periode

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen worden verwijderd, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen.

4.3 Tot slot

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en een terreinbezoek.

Een dergelijk onderzoek kan niet geheel uitsluiten, dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, (strikt) beschermde soorten worden aangetroffen. Gezien het gebruik en de kennis van aanwezige natuurwaarden in het projectgebied worden de risico's op verstoring van beschermde soorten als minimaal ingeschat. Eventueel aangetroffen soorten dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving.

Indien u nog vragen heeft naar aanleiding van deze rapportage kunt u contact opnemen met onze ecologisch adviseur M.L. (Michel) Braad (06-20606920) van ons bureau.

5 Literatuur

Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea. - Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3e herziene druk.

Delft, J.J.C.W. van & W. Schuitema, 2005. Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg / Stichting RAVON, Nijmegen.

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.

Mostert, K. & J. Willemsen, 2008. Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000 - 2008. Stichting Zoogdierwerkgroep Zuid-Holland. Delft.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Internet:

www.ravon.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.telmeel.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.brabant.nl/kaarten/natuur-en-landschap-kaarten/natuurbeheerplan-2011-2012.aspx

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx

Bijlage 1: Wettelijk kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. In de Natura 2000-gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijn-gebied (voorheen Speciale Beschermings-Zones (SBZ's)) opgenomen.

Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden welke zijn vermeld in bijlage IV. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied.

Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied.

Vanuit de kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet (zie paragraaf 2.2 van het voorgaande rapport).

Flora- en faunawet

Onder de werking van de Flora- en faunawet vallen circa 1.000 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren (m.u.v. de huismuis en zwarte en bruine rat), vogels, amfibieën en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal soorten planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (art. 2).

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord.

Beschermde planten mogen op geen enkele wijze van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield.

De verbodsbepalingen van de wet staan genoemd in onderstaand kader.

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:

Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op andere manier van de groeiplaats verwijderen van planten

Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van planten

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:

Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren. Het met het oog op bovenstaande doelen opsporen van dieren.

Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van dieren

Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen wegnemen, verstoren van nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren.

Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren

De werkingssfeer van de Flora- en faunawet is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft soorten **overal** in Nederland bescherming.

In artikel 75 van de Flora- en faunawet worden de ontheffingsmogelijkheden weergegeven. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur m.b.t. artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Middels deze AMvB wordt onder bepaalde voorwaarden een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af het de dier- of plantensoorten die voorkomen in het zoekgebied. In de AMvB worden hiertoe verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime AMvB:

Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat.

Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en Mol, Ree en Vos; algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje en Gewone dotterbloem.

- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime AMvB:

Voor soorten van tabel 2 van de AMvB is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'(lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrictlijn en in Bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime AMvB.

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan vier criteria wordt getoetst (zware toets): de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt niet aangetast, er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

Voor Bijlage 1 soorten uit Tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van alle belangen genoemd in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1- soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep:

1. Bescherming van flora en fauna (b);
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
4. Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimte inrichting of ontwikkeling (j)

Voor Bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn uit Tabel 3 geldt voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing wordt verleend op grond van een belang uit de Habitatrichtlijn:

1. Bescherming flora en fauna (b)
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);

- **Vogels**

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. T.a.v. vogels geldt, dat werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord verboden zijn.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode dan dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd. Voor broedvogels wordt echter geen ontheffing verleend waarbij als voorwaarde wordt gesteld dat broedvogels niet verstoord mogen worden tijdens het kwetsbare broedseizoen; dit mede in het kader van de algemene zorgplicht die ook voor vogels geldt.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats gaan vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.